

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Веселка Желязкова

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“

по професионално направление 2.1. Филология,

обявен от Кирило-Методиевския научен център при БАН

(ДВ, бр. 36 от 27.04.2018 г.)

с единствен кандидат гл. ас. д-р Стиляна Атанасова Баталова

Познавам Стиляна Баталова още от 2005 г., когато тя постъпи на работа в КМНЦ наскоро след защитата на докторската си дисертация. През изминалите години съм се убедила в няколко неща. Преди всичко тя е от хората, които не са попаднали в науката случайно. За нея изследователската работа е призвание, за формирането на което способства още семейната среда, но най-вече обучението ѝ в НГДЕК и Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Тя е имала щастието да има за свои вдъхновители прекрасни преподаватели и ръководители, за които винаги говори с благодарност и признателност. Без съмнение важно значение за научното ѝ израстване има и постдокторската ѝ специализация в Американската академия в Рим, където тя е стипендиант на Фондация „Андрю Мелън“ (2006–2007 г.)

Д-р Баталова има високи изисквания към изследователската работа – както към своята, така и към тази на другите. Тя не търпи компромиси с качеството на научните разработки и затова не е случаен фактът, че повечето от трудовете ѝ са публикувани в престижни научни издания с анонимно рецензиране, отразени са в значими бази данни, цитирани са, приети и оценени са по достоинство от научната общност. Не мога да не изтъкна и факта, че тя има отлични познания не само по класическите езици (латински старогръцки и старобългарски), но владее добре и няколко европейски езика (английски, руски, немски, френски, италиански). Това, както и нейната задълбочена подготовка по латинска, византийска и старобългарска литература, а и доброто боравене със съвременните технологии, е солидна предпоставка за качествена работа и отлични резултати.

В конкурса за доцент д-р Баталова участва с 1 монография, 4 студии (1 от тях под печат), 6 статии, 3 рецензии и 4 отзива за научни форуми и др. Три от разработките са на английски, а една – на руски език.

Централно място в научноизследователската продукция на д-р Баталова заема темата за сведенията за българската история в латинската историография през средните векове. Представената като хабилитационен труд монография „*Мотиви за българите в латинската историографска традиция XIV–XV в.*“ (С., 2018, 209 стр., ISBN 978-954-9464-24-5) е плод на няколкогодишна издирвателска работа със старопечатни извори и дигитализирани латински ръкописи от Ватиканската апостолическа библиотека, Парижката национална библиотека, Ягелонската библиотека в Краков и др. Трудът обединява в мрежова структура четири тематично и контекстуално свързани студии, проследяващи чрез единен методологически подход традиционните мотиви за българите в съчиненията на няколко средновековни автори – Паolino от Венеция, Джовани Колона, Антонин Флорентински и Николас Клопер, като по-голямата част от преписите и сведенията се въвеждат в науката и публикуват за първи път. Всяка от частите на монографичния труд показва отлично познаване на историографската традиция и се отличава с прецизност и задълбоченост. Ст. Баталова описва живота и творчеството на четиримата автори, установява наличието в техни трудове на значителен брой фрагменти, интерпретиращи известия за българската история, анализира тези сведения като очертава мястото им сред други подобни сведения и тяхната значимост за българската история, идентифицира източниците на материала и проследява методите на съставителство. Бих искала да подчертая, че четирите студии не са обединени механично, а са части на добре премислен цялостен труд, посветен на важна тема в българската медиавистика. Също така д-р Баталова показва отлично познаване на досегашните изследвания по темата, както и прецизност при позоваването на други автори.

Темата за българите в латинската историография е проследена и в няколко статии, интерпретиращи традицията и мотива за покръстването на българите (3.1.1, 3.1.3, 3.1.4) – в *Хрониката на римските понтифици* от Томас Ебendorфер, в *Историческо огледало на Виенсан* от Бове, в *Нова църковна история* на Толомео от Лука, *Хроника в три книги* от Антонин Флорентински и др. Някои от проучваните текстове са познати, но анализири в нова светлина, а други са издирени, публикувани и интерпретирани за пръв път.

Друга съществена част от научноизследователската дейност на Ст. Баталова е свързана с работата ѝ върху тълковната версия на *Книга на пророк Исаия* по ръкопис FI461 от Руската национална библиотека в Санкт Петербург – част от дългогодишния проект на КМНЦ, посветен на старобългарския превод на Стария завет. По тази тема

Ст. Баталова представя 2 студии (едната от които под печат) (1.2.3 и 1.2.4) и 2 големи статии (1.3.5 и 1.3.6), резултатите от изследването са представени на няколко международни научни форума. Формално погледнато, публикациите по тази тема не са много на брой, но пък са със значителен обем (над 80 страници), съдържат важни приноси и са заявка за бъдеща сериозна работа по темата.

След задълбочен анализ на структурата на *Книга на пророк Исаия* и идентификация на включените в състава на ръкописа библейски перикопи в съпоставка с преписи, представящи руската средновековна традиция на книгата, както и с гръцки катенни ръкописи Ст. Баталова потвърждава заключението на И. Евсеев, че библейският текст и коментарите са преведени едновременно и трябва да се изучават като едно цяло, основно като екзегетическо съчинение. Изследователката прави и други съществени изводи като: съчинението представя избран коментар от катенен тип върху избрани стихове от книга на пророк Исаия; славянската ръкописна традиция трябва да се изследва комплексно, защото среднобългарската е непълна и представя само една част от преславския превод на това съчинение; възможно е славянският превод да представя неизвестна и запазена днес кратка версия на гръцката катена и др.

Подобаващо трябва да бъдат оценени и разработките на д-р Баталова, посветени на християнския светец Евстатий Плакида (1.2.1 и 1.3.2), в които са публикувани някои неизвестни свидетелства за развитието на латинската ръкописна традиция в това число и сред славяните. Свидетелство за широтата на научните интереси на д-р Баталова е и студията, посветена на феномена квадратен нимб в средновековното изкуство и литература.

Активно е нейното участие в различни национални и международни научни форуми – за периода 2005–2017 г. тя е изнесла 15 доклада на научни конференции, четения и работни срещи, включително и на международни форуми в Йерусалим, Братислава и Вилнюс.

В периода 2005–2016 г. д-р Баталова е участник в 9 научноизследователски проекта, разработвани в КМНЦ, в това число четири международни, съответно в сътрудничество с Института по славистика на Полската АН, с Еврейския университет в Йерусалим, с Института по славистика „Ян Станислав“ на Словашката АН, със Славянския институт към АН на Република Чехия и три, финансирани от Фонд „Научни изследвания“.

Преподавателската дейност на д-р Баталова към ЦО на БАН включва лекционния курс „Агиография на латинското средновековие“, четен по учебната програма „Език и култура на Средновековна Европа“ през уч. 2005/2006 и 2008/2009; латински език за начинаещи през уч. 2017/2018, както и лекции по програма „Еразъм“ в Ягелонския университет в Краков (2016). Тя има и значителен опит като хоноруван преподавател по латински език за неспециалисти в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през периода 2000–2012 г.

В заключение ще подчертая, че гл. ас. д-р Стиляна Баталова участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология с научна продукция, която съдържа богат изворов материал и оригинални научни приноси в няколко области – Европейска средновековна историография, библеистика, латинската палеография и агиография. Научната ѝ квалификация напълно съответства на профила на обявения от КМНЦ конкурс и отговаря на всички законови изисквания. Напълно подкрепям нейната кандидатура и препоръчвам на уважаемото изовавам Научно жури да присъди на гл.ас. д-р Стиляна Баталова академичната длъжност „доцент“.

София, 20.09.2018